

Sygn. akt I CSK 4499/22

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z powództwa C. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
przeciwko C. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym 16 lutego 2023 r. w Izbie Cywilnej w Warszawie,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 14 marca 2022 r., sygn. akt VII AGa 1051/21,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania**
- 2) zasądza od pozwanego na rzecz powoda koszty postępowania kasacyjnego w kwocie 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 31 maja 2021 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od pozwanego C. sp. z o.o. z siedzibą w W. na rzecz powoda C. sp. z o.o. z siedzibą w W. kwotę 96 500 euro z odsetkami w wysokości ustawowej od 12 maja 2015 r. do dnia zapłaty z tytułu kary umownej naliczonej pozwanemu przez powoda na podstawie umowy najmu z 12 sierpnia 2014 r. Apelacja pozwanego od tego orzeczenia została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 14 marca 2022 r. Pozwany wniósł skargę kasacyjną opierając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przyczynie kasacyjnej objętej art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i nauki prawa oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolę „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej skarżący podniósł, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona ze względu na rażące naruszenie art. 484 § 2 k.c. wynikające z zaniechania zmiarkowania dochodzonej przez powoda kary umownej mimo jej rażącego wygórowania oraz niewystąpienia jakiejkolwiek szkody po stronie powódki związanej z niewykonaniem przez pozwaną jej zobowiązania. Zarzucił, że Sąd drugiej instancji, z naruszeniem art. 382 k.p.c., przyjął istnienie po stronie powódki szkody, na którą powódka nie wskazała, a która to szkoda nie pozostawała w żadnym wymiernym stopniu odniesienia do naliczonej kary, a miała polegać na tym, że powódka zdecydowała się na inwestycję polegającą na otwarciu sklepu budowlanego w Ł., co powiązane było z przygotowaniem inwestycji i wydatkami związanymi z analizą jej opłacalności.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na przyczynie objętej art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nakłada na skarżącego powinność wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia konkretnych przepisów prawa materialnego lub procesowego, naruszenia dostrzegalnego *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby zagłębiania się w szczegóły sprawy lub dokonywania jej poszerzonej analizy. Należy też przypomnieć, że zgodnie z powszechnie

aprobowanym w orzecznictwie i nauce prawa poglądem, o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz jego skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 r., Nr 13, poz. 230).

Skonfrontowanie argumentacji przedstawionej we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania z motywami wyroku Sądu Apelacyjnego nie potwierdza tezy pozwanej o ewidentnej wadliwości zaskarżonego orzeczenia. W orzecznictwie i nauce prawa wskazuje się, że miarkowanie kary umownej jest przejawem prawa sądu do ingerencji w stosunki umowne równorzędnych podmiotów, katalog kryteriów pozwalających na zmniejszenie kary umownej jest otwarty, a decyzja sądów *meriti* o miarkowaniu lub odmowie redukcji tej kary jest silnie warunkowana okolicznościami konkretnej sprawy. Niewątpliwie miarkowanie kary umownej ma na celu przeciwdziałanie dużym dysproporcjom między godnym ochrony interesem wierzyciela a wysokością zastrzeżonej kary. Rozmiar szkody poniesionej przez wierzyciela na skutek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, pozostaje tylko jednym z kryteriów i przesłanek podejmowania decyzji o zastosowaniu miarkowania kary umownej (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 6 listopada 2003 r., III CZP 61/03, OSNC 2004, Nr 5, poz. 69 oraz wyroki Sądu Najwyższego z 17 czerwca 2016 r., IV CSK 674/15; z 12 lutego 2015 r., IV CSK 276/14; z 16 stycznia 2009 r., III CSK 198/08; z 21 listopada 2007 r., I CSK 270/07; z 11 stycznia 2007 r., II CSK 400/06; z 30 listopada 2006 r., I CSK 259/06; z 12 maja 2006 r., V CSK 55/06; z 21 czerwca 2002 r., V CKN 1075/00; z 4 stycznia 1973 r., I CR 376/72 oraz z 2 czerwca 1970 r., II CR 167/70, OSNC 1970, Nr 11, poz. 214). Z motywów zaskarżonego orzeczenia wynika, że Sąd Apelacyjny przyjmując, iż w okolicznościach sprawy nie było podstaw do miarkowania kary umownej z uwagi na rażące jej wygórowanie, miał na uwadze, że kara umowna zastrzeżona została w przypadku nieterminowego wykonania przez stronę pozwaną obowiązku przedstawienia umowy zobowiązującej operatora handlowego do otwarcia hipermarketu ogólnospożywczego na terenie centrum handlowego, co stanowiło istotną z punktu widzenia interesów gospodarczych strony powodowej okoliczność, z którą skorelowane zostało także prawo

odstąpienia od umowy najmu, z którego strona powodowa ostatecznie skorzystała. Sąd Apelacyjny miał także na względzie, że kara umowna związana z nieterminową realizacją tego obowiązku pozwanego została w umowie ograniczona do kwoty 150 000 euro, zaś strona powodowa dochodziła w tej sprawie kwoty 96 500 euro, przy czym określony umową najmu z 12 sierpnia 2014 r. miesięczny czynsz najmu wynosił 60 800 euro, zaś umowa została zawarta na okres 10 lat. Sąd Apelacyjny uznał za bezzasadny zarzutu braku szkody po stronie powodowej, mając na względzie zaangażowanie strony powodowej w inwestycję polegającą na otwarciu sklepu budowlanego w Ł. w okresie trwania umowy. Nie można zatem zgodzić się ze skarżącą Spółką, że Sąd Apelacyjny uznając, że w okolicznościach sprawy brak było podstaw do zastosowania art. 484 § 2 k.c. i redukcji naliczonej przez stronę powodową kary umownej, uczynił to w sposób sprzeczny z wypracowanymi w orzecznictwie Sądu Najwyższego kryteriami jej miarkowania, godząc w funkcje, które powinna realizować kara umowna. Art. 484 § 2 k.c. stanowi element tzw. „prawa sędziowskiego”, a w toku postępowania kasacyjnego badane może być jedynie zachowanie przez sąd drugiej instancji podstawowych reguł miarkowania kary umownej. Argumentacja przytoczona we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, sprowadza się zaś do polemiki z zaskarżonym orzeczeniem, nie zaś wykazania, że przy jego wydaniu popełniono uchybienia w zakresie stosowania prawa, które miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom.

Nie ma także podstaw do przyjęcia, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona ze względu na rażące naruszenie przez Sąd Apelacyjny art. 382 k.p.c. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego zarzut naruszenia art. 382 k.p.c. może stanowić podstawę skargi kasacyjnej, jeżeli Sąd drugiej instancji bezpodstawnie pominął część zebranego w sprawie materiału procesowego i mogło to mieć istotny wpływ na wynik sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 stycznia 1999 r., II CKN 100/98, OSNC 1999, Nr 9, poz. 146, wyroki Sądu Najwyższego z 12 czerwca 2013 r., II CSK 634/12, OSNC-ZD 2014, Nr 3, poz. 54 oraz z 25 maja 2018 r., I CSK 481/17.). Strona pozwana nie wykazała, aby Sąd Apelacyjny popełnił takie uchybienia, tym bardziej, że – wbrew jej twierdzeniom – badając kwestie dotyczące wystąpienia i rozmiaru szkody powołał

się na ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd pierwszej instancji na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego na rzecz strony powodowej, która wniosła w terminie odpowiedź na skargę kasacyjną, orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i art. 99 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r. poz. 265).